

Visoki činovnik ministrstva se je o tem prepiru izrazil: Četudi so si gospodje najhujši nasprotniki, v tem smo si vsi edini, da je narava najboljša učiteljica.

Narava je zopet naš vzor! Povsod je vkoreninjeno spoznanje, da nas more le narava voditi do umetnosti in nje višjih pojmov. Če raziskujemo, kako se je umetnost razvijala od pamtivekov, zvemo, da je za vseh časov, vsem narodom in vsem znamenitim umetnikom bila učiteljica narava. Ko so izražali narodi s prvimi proizvodi svoj umetniški čut, so posnemali naravo, in naravo je preučeval najslovitejši slikar vseh časov, Rafael, ko je ustvarjal po njenih vzorih božanstvene čudeže svoje plemenite fantazije. Že pred Rafaelom l. 1430 pravi Cennini v svoji »Umetniški knjigi«: »Ne zabi, da je preučevanje narave najboljša krmilo, da je slavalok risanju. Tej predpodobi se vdaj z žarečo dušo; naj ne mine dan, da bi ne risal kako reč po naravi; tudi najmanjše ti koristi.« — Kadarkoli se je umetnost preživela, v vsaki taki dobi se je vračala zopet k naravi, ki je bila vir novim idejam in izpodbuja novim umotvorom.

Tako se blešče tudi v sedanjí ornamentiki zopet naši listi, cvete naše cvetje in žive naši živali. Slikarji slave lepoto domovine, iz njihovih umotvorov se smejejo domači obrazi in se solze znane nam ljubke oči. — V šoli pa se divimo nežnim barvam domače flore, občudujemo bajni kolorit jesenskih dreves in listov, posnemamo barvni blesk krilatih metuljčkov in svetle lučce naših hroščev. Otroci naši opazujejo mavrične barve na biserih jutranje rose in na kristalih snega v solnčnem svitu. Z odprtimi očmi gledajo v žareče večerno nebo, v pisan mavrični svod po blagoslavljačem dežju. Ne bo trajalo dolgo, in naši otroci bodo stali pred umotvori z boljšim razumom kakor dosedaj in z odprtim srcem. Kar je čutil ustvarjajoč umetnik, se bo izlivalo iz umotvora tudi v otroška srca in zbujalo bo v njih harmonijo blagih čuvstev ljubezni do narave. Tako bodo uživali srečo, ki ne more zbujati nobene zavisti, srečo, ki jo ponuja krasota narave v neizčrpljivi meri vsakemu, kdor le ima zdravo oko in odprto srce.

Narava nam nudi torej vso snov za risanje. Kakšni neizmerni so njeni zakladi, ve šele, kdor je poizkušal iz njene zakladnice zajemati. Ko smo segli prvičkrat v njo, je mogoče, da smo se varali. Le posebno oblagodarjenim so njeni zakladi v korist; vsakemu pa je treba izbirati in nikomur niso naravne krasote brez truda dostopne.

»Glej, stvarnica vse ti ponudi, le jemat' od nje ne zamudi,«

pravi pesnik, a mi moramo reči: »Res stvarnica vse ti ponudi, iz nje se izbirati trudi!«

Že prvi poizkusi v šoli nas uče, da se mlado oko le počasi odpira mnogovrstnim oblikam in bujnim barvam narave, in kar vidi, ni da bi bilo pripravno za nežno ročico.

Od stopnje do stopnje je treba korakati počasi, ne skakaje, če hočemo, da dosežemo smoter — snov si moramo prav previdno izbirati.

Do 4. šol. leta še otroku ni mogoče slediti vtiskom narave, ne da bi se ne motil. So predmeti še tako enostavni, vsakokrat nudijo nevarnemu očesu toliko poedinosti, da ga zmedejo. K temu pa še pride neokretnost in vobče vkoreninjena kriva vera, da je treba naravo popolnoma posnemati. Kdor pa se z risanjem po naravi bavi, mu je znano, kar pravi K. Lange: »Da ist es nun Tatsache, die den meisten nicht bekannt ist und ihnen auch häufig beim Unterrichte nicht genügend eingeschärft wird, daß die Kunst die

Natur überhaupt nicht genau nachahmen kann, sondern nach ganz bestimmten Gesetzen abändern muß.«

Če to upoštevamo, vemo, da ne moremo prezgodaj postavljati mladine pred naravo, da bi jo naj posnemala.

Iz tega neprijetnega položaja pomaga metodi dušeslovje in posebno njegov najnovejši tok, ki ima nalogo, da opazuje razvoj otroka večinoma v predšolski dobi. Kakor metoda vseh ljudskošolskih predmetov, sloni tudi metoda risanja na rezultatih otroške psihologije. (Dalje.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje v nedeljo, dne 8. julija t. l., ob 10. uri dopoldne v Rajhenburgu po sledečem vzporedju: 1. Petje. 2. Odborenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Društvene zadeve. 4. Poročilo o letošnjem občnem zboru »Zaveze« (g. Pečnik). 5. »Oskrbba otrok in šola« (g. Knapič). 6. Nasveti. Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje dne 5. julija t. l. ob 10. predpoldne v Stranica h. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Dopisi. 4. Poročilo delegatov o letošnjem »Zavezinem« zborovanju. 5. Predavanje tov. Čučka o pouku gluhtonemih. 6. Vprašalna skrinjica. 7. Predlogi in nasveti. (Člani »Slov. šolske Matic« se opozorijo, da poteče rok za vplačevanje udnine.) Odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 8. julija t. l. ob 2. uri popoldne v šolskem poslopju v Kozjem. Vzored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o »Zavezinem« zborovanju v Šoštanju. 4. Kako praznuj učit. društvo petindvajsetletnico obstanka. 5. Slučajnosti.

P. n. pevke in pevci se prosijo, da prineso Moh. pes. II. del seboj.

K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je zborovalo dne 21. junija t. l. ob 10. uri dop. v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru ob udeležbi 22 članov.

I. Predsednik tov. Tomažič pozdravi z iskrenimi besedami navzoče in opetovano poudarja medsebojno odkritosrčnost.

II. Tajnik tov. Čeh prečita zapisnik in končno poročila, da je delegacija odbora v majniku čestitala društveni članici kolegini gospe Ivančič-Deu k jubileju 30letnega službovanja. Jubilej je še posebno pomemben, ker je jubilarinja službovala vseh 30 let na isti šoli, nareč v Ljutomeru. Na mnoga leta!

III. Dopisi. Tajnik prečita: 1.) Pismo tov. Dom. Serajnik ml. iz Ormoža glede koncerta, ki se naj vrši v avgustu ne glede na nove počitnice (od 15. jul. do 15. sept.). O dopisu se otvori takoj debata. Z ozirom na to, da je stalo društvo na stališču, prirediti koncert v avgustu samo v slučaju starih počitnic, se ta preloži na jesen. 2.) Odlok namestništva z dne 12. aprila t. l. (št. 8 1229/1), s katerim se potrdi izprememba društvenih pravil. 3. Dopis dež. šol. sveta glede pri-glašenja h kurzu o pouku deških ročnih del, ki se vrši od 16. jul. do 11. avg. t. l. na Dunaju.

IV. Tov. K. Mavrič poročila kot delegat jako interesantno o »Zavezini« glavni skupščini v Šoštanju, pa tudi o osebnih vtiskih, ki jih je tam dobil. — Dodatno predlaga tov. Dostal, naj se zbira tekom leta po zgledu drugih društev potni fond za delegate. Predlog se soglasno sprejme in se določi mesečni prispevek vsakega člana na najmanj 10 vin. Potemtakem, (ako vsi člani redno vplačujejo), bi se nabralo tekom leta okoli 48 kron.

V. Nato sledi jako zanimiva recenzija novega 3. berila. Referent tov. Sim. Cvahte primerja novo berilo s prejšnjim, hvali prednosti prvega in poročila o njem obširno in natančno v stvarnem in jezikovnem oziru. Sklene se, da se berilo uvede.

VI. Ravnatelj tov. Robič poroča o najvažnejšem iz stanovskih listov: Tovarš, Popotnik, Päd. Zeitschrift, Schul-u. Lehrer-Zeitung. Poročilo je tuintam prepleteno z izrazom subjektivnega mnenja. — Nadalje prečita g. ravnatelj teze za konf. tema o »Varstvu živali in rastlin«.

VII. V smislu novih pravil se vrše dopolnilne odbor. volitve, pri katerih so izvoljeni z vzklikom: Fr. Zacherl, arhivar in pevovodja; Janko Karba, knjižničar, in Vinko Vauda, odbornik brez posla. — Sklene se, da bodi na dan uradne skupščine skupni obed v dvorani g. Iv. Kukovca.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Tvrška M. Grubbauerjevi sinovi v Lincu od izkupička za šolske zvezke za prvo polletje 300 K; pri tej priliki M. Grubbauerjeve šolske zvezke p. n. učiteljstvu iznova kar najtopleje priporočamo. Učiteljstvo novomeškega okraja zložilo ob letošnji okrajni učiteljski konferenci 2070 K; č. gospa Avgusta Kudrova, soproga c. kr. sodnega pristava v Ormožju, nabrala v veseli družbi 5 K; g. Josip Turk, posestnik, trgovec in občinski svetovalec v Ljubljani, je daroval povodom desetletnice g. župana Ivana Hribarja 20 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

G. županu Ivanu Hribarju se je ob njegovi desetletnici poklonila deputacija »Zaveze avst. jugoslovanskih učit. društev«, ki so bili v njej zastopani predsednik »Zaveze« tov. L. Jelenc, predsednik »Slov. deželnega učit. društva« tov. J. Režek in predsednik »Ljubljanskega učit. društva« tov. J. Dimnik.

Mnogo važnega in težkega dela čaka novega naučnega ministra. Predvsem je treba skrbeti za povišanja ljudskošolskega proračuna. Doslej ni imela avstrijska država za ljudsko šolstvo nič denarja. Bili so celo ministri, ki so izkušali z zakonom v roki dokazati, da ne sme imeti avstrijska država za ljudsko šolstvo nobenega denarja. To mora biti drugače! Potem je treba več državnih učiteljskih, da ne bodo vzgajala psevdo-učiteljstva razna privatna učiteljska. Potem je treba jasnega odloka glede IV. razreda meščanskih šol, kjer se ministristvo izrečno zaveže, da pokrije vzdrževalne stroške takih razredov s subvencijami. Dalje potrebujemo izdatne podpore za nadaljno izobraževanje učiteljstva, v ta namen je ustanoviti državne štipendije za počitniške tečaje in za poučna potovanja. Urediti je treba vprašanje o okrajnih šolskih nadzornikih, da ne bodo prihajali na taka mesta popolnoma nezmožni ljudje, ki si izkušajo s šikaniranjem učiteljstva ucvrstiti svoje stolčke. Poziv strokovnjakov iz vrst ljudskošolskega učiteljstva v naučno ministristvo je nujna zadeva. Sedaj imamo železniški svet, industrijski svet, potrebujemo pa tudi naučni svet z izdatnim zastopstvom ljudskošolskega učiteljstva. To zastopstvo bi se dalo urediti na podlagi števila učiteljstva v posameznih kronovinah. Neobhodna potreba je, da se sanirajo deželne finance v svrhu regulacije učiteljskih plač, da se zgradi v vsaki deželi na državne stroške vsaj eno vzorno šolsko poslopje, da se ustanovi centralna pedagoška knjižnica, da se ustanove in od države gmotno podpro deželne pedagoške knjižnice, da se zadosti duševnim potrebam učiteljstva — in tako dalje. Dela je dovolj! Kdo li naj vse to in marsikaj drugega pove ministru?

Šolske maše je odpravil c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani. Zaradi tega je velik krik v »Slovenčevem« Izraelu!

Pomembno sistiranje. Novemu učnemu in šolskemu redu z dne 29. septembra 1905 se jasno pozna, da mu je kumoval znani Hirn, protektor vseh klerikalnih idej, in da mu je bil oče po klerikalnem mazilu dišeči pl. Hartel. Ta se je pač dobro zavedal, sestavljajoč novi učni in šolski red, da mora le-ta odgovarjati dvojnemu zahtevam. Prvič vsemu modernemu, kar je zahtevalo avstrijsko organizovano uč-

teljstvo, in drugič vsemu nazadnjaškemu, kar je zahtevala politikujoča duhovščina. Mož se je te svoje dvojne naloge pač dobro zavedal in jo je tudi izpolnil po svoje. Da bi avstrijsko učiteljstvo ne spoznalo prehitro one ljuke, ki se nahaja ravno med raznimi paragrafi novega učnega in šolskega reda, so objavljali razni oficijozni in poloficijozni listi razne slavošpeve novemu učnemu in šolskemu redu. In pl. Hartel je dosegel precej uspeha in vspaval je marsikaterega učitelja, češ, novi učni in šolski red je v vsakem oziru modern. — Paragrafi pa ki govore v prilog klerikalnim željam, je pa tako modro in previdno oblekel, da so na prvi pogled čisto nedolžni in skoro brezbarvni. Mož si je pač mislil kakor vsegamogočni dunajski župan, ko se je nekoč izrazil, da bo spravil šolstvo pod široki jezuitski klobuk vkljub liberalnim šolskim zakonom. — Ali bivši naučni minister pl. Hartel pač ni pomislil da ministri prihajajo in odhajajo. Njega je odneslo, a učiteljstvo je ostalo. — Posebno § 74., drugi oddelek, novega učnega in šolskega reda je bil našim klerikalnim prijateljem vrlo po volji, zakaj s pomočjo tega paragrafa, ki govori »von der Aufsicht über die Kinder bei den verbindlichen religiösen Übungen«, so mislili vpreči napredno učiteljstvo popolnoma v svojo galejo. Računali so menda takole: Kakor »verbindliche religiöse Übungen« uvedemo razne svoje eereimonije, ne le nepotrebne takozvane tedenske maše, temveč tudi ob nedeljah bo moralo »brezbožno« učiteljstvo nadzorovati šolarje ter delati tako štafažo našim opravilom. Ko se učiteljstvo privadi temu kruhu, mu damo še drugačnega in končno ga potisnemo popolnoma na nivo nekdanjega mežnarja. — Da so naša izvajanja prava, nam je pokazal v pretekli dobi najprej nemški tržaški škof Nagl, ko je izdal znano okrožnico zaradi skupnih nedeljskih maš, kjer bi morali nadzorovati učitelji dotične šolarje. Tržaško učiteljstvo, slovensko in laško, se je uprlo tej škofovi samovlasti, dobro vedoč, da je ono, t. j. učiteljstvo, ravno tak član ustanoverne države kakor vsak drug stan in da velja v Avstriji še § 14. drž. osnovnih zakonov, ki veli: »Popolna verska in vestna svoboda je vsakomur zajamčena... Nikogar ne smeš siliti k cerkvenemu opravilu ali k udeležitvi cerkvene slavnosti. — Temu protestu učiteljstva se je pridružil, ako se še prav spominjamo, tudi mestni magistrat tržaški in vse treznomisleče občinstvo in seveda vse neodvisno časopisje. Do srca pa je bilo ogorčeno vse klerikalno časopisje. Pluvalo je, ogenj in žveplo na »framazonsko« učiteljstvo, in v kratkem smo zagledali v slovenskem »Novem listu«, ki je glasilo škofa Nagla, plamteč protest — 147 staršev tam od Sv. Križa pri Trstu. Seveda sta se prej imenovala glasilo in ljubljanski »Slovenec« samozavestno trkala na prsa, češ, ako ta protest ne pomaga — ne bomo pošiljali svojih otrok v take šole, kjež uče tako »brezverski« učitelji. — Ostalo pa je le pri protestu, in nedeljske maše je odnesla kraška burja. — Toda ta poizkus, poklerikaliti na tako lahek način šolstvo ni ostal osamljen. — Pred kratkim je sklenil češki c. kr. šolski svet slično »pogodbo«, ter jo predložil v nekako sankcijo naučnemu ministristvu. Toda, klerikalci so obračali, novi minister Marchet je pa obrnil. Stitiral je tozadevni ukaz ter ukazal, da se mora tu vpoštevati že prej citirani § 14. državnih osnovnih zakonov, ki veli »da se k raznim verskim vajam ne more siliti nikogar«. — S tem korakom je mož pokazal, da se zaveda svojega vzvišenega mesta, da umeva tok časa; in s tem sistiranjem je odbila za vselej ost onemu nevarnemu orožju, ki je pretilo okrajšati proste učiteljske nedelje. Slovenskemu in sploh avstrijskemu učiteljstvu je sedaj dano orožje, s katerih se bo prav uspešno lahko borilo zoper predpotentnost tega ali onega klerikalnega fanatika.

Osobne vesti. Iz seje deželnega šolskega sveta kranjskega: Premeščeni so: Nadučitelj Ferdinand Kalinger iz Toplic v Trzič, učitelja Fran Kuhar in Ivan Kalan iz Št. Gotharda v Domžale, oziroma iz Ovisišča v Velesovo; učiteljice Karolina Domianovič iz Breznice v Koroško Belo, Ana Zevnik iz Škocjana v Gorje, Marija Stare iz Loškega Potoka v Blagovico, Marija Garbajs iz Trzišča v Toplice-Zagorje; Marija Žgur iz Telč v Tomišelj in Tere-